

Тэатральны мастак і яго бібліятэка

Алена ДЗЕНІСЕНКА,
навуковы супрацоўнік
аддзела рэдкіх кніг і рукапісаў
ЦНБ імя Якуба Коласа
Нацыянальнай акадэміі
наук Беларусі

Дастаткова згадаць, што Л.Кроль аформіў спектаклі "Канец дружбы" К. Крапівы (1934) у БДТ-1 (цяпер Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы), "Настаўнік танцаў" Лопэ дэ Вега (1952), "Несцерка" В. Вольскага (1941), "Ноч памылак" О. Голдсмита і "У бэзавым садзе" Ц. Саладара (абодва 1954) у Беларускам дзяржаўным тэатры імя Якуба Коласа, "Блудны сын" Э. Ранета (1958) у Дзяржаўным рускім тэатры БССР. Сярод яго плакатаў — "Рэлігія — цэпра" (1958), "Будзем пільнымі" (1961), "Дружба сілу нам дае" (1968) ды іншыя. За дасягненні ў галіне афарміцельскага мастацтва Л. Кроль быў узнагароджаны граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР.

Пасля яго смерці ўдава мастака Зінаіда Кроль-Сяргеева звярнулася з просьбай да адміністрацыі Фундаментальнай бібліятэкі Акадэміі навук БССР (цяпер Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навуk Беларусі) прыняць у дар калекцыю яе мужа. У шафах Л. Кроля захоўваліся манаграфіі пра любімых жывапісцаў, пра народную творчасць, альбомы са здымкамі найбуйнейшых карцінных галерэй свету і "малых" музеяў, папкі з кітайскімі гравюрамі, кнігі па архітэктуры, гісторыі тэатра, касцюма, шрыфтоў. Усяго каля тысячы экзэмпляраў.

Віцэ-прэзідэнт Акадэміі Наук БССР акадэмік К. Атраховіч (Кандрат Крапіва) выказаў падзяку ўдаве мастака і запэўніў, што бібліятэка Ліпы Кроля будзе служыць важнай справе развіцця беларускай навукі і культуры.

Кнігазбор Кроля — гэта выданні ХХ ст., стагоддзя росквіту графікі. Больш як палову складаюць альбомы графікі на замежных мовах, выдадзеныя ў Германіі, Венгрыі, Кітаі, Польшчы, Чэхаславакіі, Францыі і інш. Прычым, пераважаюць альбомы нямецкіх друкарняў. У іх змешчаны кніжныя ілюстрацыі мастакоў 1950 — 1970-х гг.: П. Акермана, Г. Бэмэра, А. Вэбэра, Г. Краца, А. Крэдэля, Г. Мюлера, Х. Яра.

Сярод альбомаў кнігазбору — выданні знакамітага берлінскага дома друку "Дітц Фэрлаг" (Dietz Verlag), які славіцца сваімі дасягненнямі ў галіне мастацкага афармлення грамадска-палітычнай літаратуры.

Ліпа Кроль належыць да пакалення беларускіх мастакоў, чые творчыя біяграфіі пачыналіся на рубяжы 1920—1930-х гг. Асноўны напрамак дзейнасці — тэатральна-дэкарацыйнае мастацтва і плакатны жывапіс. Створаныя пры яго ўдзеле музейныя экспазіцыі сталі прыкметнымі вехамі ў развіцці беларускага афарміцельскага мастацтва.

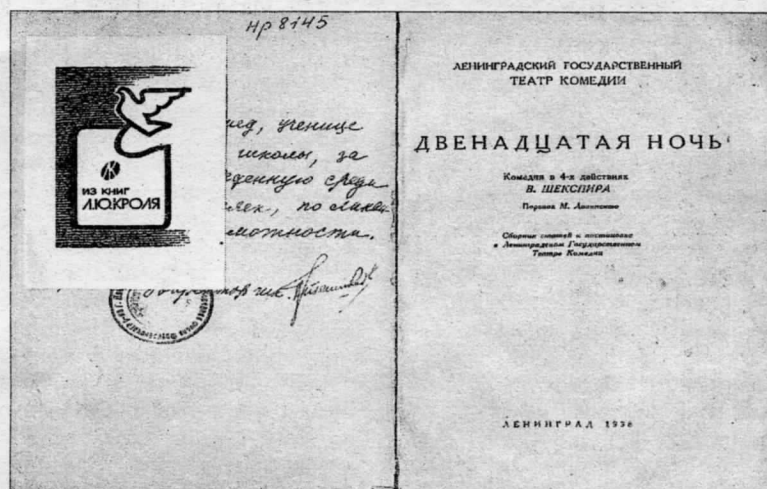
Багата і прадстаўніча аформлены кнігі Дрэздэнскага выдавецтва літаратуры па пытаннях мастацтва "Фэрлаг дэр Кунст" (Verlag der Kunst), якое было заснавана ў 1952 г. Гэта выданні серый "Маленькія спыткі па мастацтве", "Цвінгер Бюхер" (па пытаннях графікі), "Мастакі сучаснасці". Альбомы серый "Сусветныя цэнтры мастацтва" і "Італьянскі жывапіс", выдадзеныя ў друкарні "Эдзіцыён/Лейпцыг" (Edition Leipzig), заснаванай у 1959 г.

Творчасць французскіх мастакоў розных напрамкаў (А. Маціса, П. Пікаса, А. Сеганзака, Л.-А. Маро, Р. Дзюфі, Ж. Руо, М. Уламінка, М. Ларансэна і інш.) адлюстравана

тацтваў, выдавецтва Дзяржаўнага музея выяўленчага мастацтва імя А. С. Пушкіна. Яны прадстаўляюць "жывы" матэрыял для гісторыкаў і мастацтвазнаўцаў.

Альбомы графікі 1950 — 1960-х гг. адлюстроўваюць працы мастакоў, якія прайшлі "школу добротной тоновой серыйной иллюстрации", і мастакоў-афарміцеляў, майстроў выдавецкай справы і паліграфіі.

Беларуская калекцыя прадстаўлена кнігамі айчынных выдавецтваў "Беларусь", "Вышэйшая школа", "Навука і тэхніка", Дзяржаўнага вучэбна-педагагічнага выдавецтва БССР, Дзяржаўнага выдавецтва БССР (рэ-

ў шыкоўных альбомах выдавецтваў "Изобразительное искусство", "Издательство иностранной литературы", "Искусство", "Советский художник". У 1960 — 1970-я гг. маскоўскае выдавецтва "Искусство" выпусціла серыю кніг "Жыццё ў мастацтве" — пра творчасць французскіх мастакоў-імпрэсіяністаў XIX—XX стст. У бібліятэцы налічваецца звыш пяцідзiesiąці альбомаў гэтага выдавецтва.

Значную частку калекцыі складае руская графіка. Гэта альбомы і мастацкая літаратура з ілюстрацыямі рускіх мастакоў.

У кнігазборы Л. Кроля самыя раннія — выданні 1930 — 1940-х гг., якія выйшлі ў друкарнях "Советский писатель" (Сонеты Шекспіра в переводх С. Маршака), "Искусство" (Графика. Ленинградские художники: альбом репродукций и інш.), "Советский художник", у Дзяржаўным выдавецтве выяўленчых мас-

дакцыя мастацкай літаратуры), Выдавецтва АН БССР і інш. На кожнай кнізе — экслібрыс уладальніка бібліятэкі.

Частка кніг у бібліятэцы Л. Кроля — вучэбная літаратура і даследаванні па архітэктуры, тэорыі і гісторыі мастацтва, кнігазнаўстве.

Але ў кнігазборы не толькі спецыяльная літаратура. Шмат тут альбомаў з матэрыяламі карцінных галерэй свету, па архітэктуры, гісторыі тэатра, касцюма.

Кніжнае мастацтва розных эпох пакінула нам бліскучыя помнікі, насычаныя духам свайго часу. У гэтым сэнсе калекцыя Л. Кроля з'яўляецца яркім прыкладам кніжнага мастацтва свайго эпохі і, будзем спадзявацца, паслужыць яшчэ не аднаму пакаленню беларускіх мастакоў.

На здымку: экслібрыс Л. Кроля